

Оцінка розмірів зони можливих положень дрона при його перехопленні

Запропоновано метод оцінки розмірів зони можливих положень дрона при його перехопленні. Приведені результати розрахунків конуса траєкторій руху дрона, що перехоплюється.

Метод оцінки зони можливих положень дрона.

Нехай в момент часу t_0 фіксується положення дрона ЛА1 в певній точці повітряного простору і його швидкість $V_{ЛА1}$ (рис. 1). Для дрона-перехоплювача ЛА2 необхідний час Δt для того, щоб подолати відстань від пускового пристрою (ПП) до передбачуваної точки зустрічі обох ЛА. Задача оцінки розмірів зони можливих положень (ЗМП) ЛА1 у момент часу $t_1=t_0+\Delta t$ необхідна для розрахунку потрібної площі сітки, що повинен скинути ЛА2 для перехоплення ЛА1 [1-3].

Нехай також ЛА1 буде намагатися максимально віддалитися від передбачуваної траєкторії свого руху після моменту часу t_0 .

Радіус повороту ЛА1 в горизонтальній площині R_t , який рухається з постійною швидкістю, пропорційний значенню V^2 за формулою:

$$R_t = \frac{V^2}{g\sqrt{n_y^2 - 1}}, \tag{1}$$

де g - прискорення сили тяжіння, n_y – нормальне перевантаження ЛА1.

Як наведено в [4], існують залежності між величинами L_1 , L_2 та R_t (рис.2), а саме $R_t = f(L_1, L_2)$ и $R_t = f(L_2, \theta_c)$.

Неважко показати, що значення кута розвороту вектора швидкості ЛА1

$$\theta_c = (V \Delta t) / R_t, \tag{2}$$

а величини $L_2 = R_t - R_t \cos(\theta_c)$, $L_1 = R_t \sin(\theta_c)$.

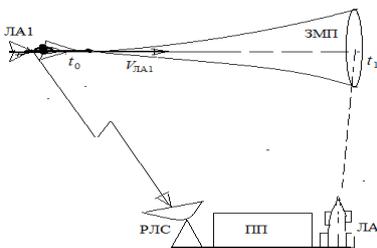

Рис. 1. Перехоплення дрона за допомогою сітки

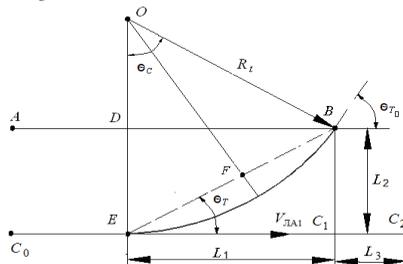

Рис. 2. Схема повороту ЛА1

Відстань, що пройде ЛА1 без повороту складає значення (L_1+L_3) .

Результати розрахунків конуса траєкторій руху дрона, що перехоплюється, для різних величин V та n_y при значенні $\Delta t=2$ секунди наведені у Табл. 1.

Табл. 1.

Результати розрахунків конуса траєкторій руху дрона ЛА1

$V, \text{м/с}$	n_y	$R_t, \text{м}$	$\theta_c, \text{рад.}$	$L_1, \text{м}$	$L_2, \text{м}$	$(L_1+L_3), \text{м}$
30	1,5	82,057	0,731	54,794	20,975	60
30	2	52,968	1,133	47,967	30,501	60
30	2,5	40,04	1,499	39,935	37,148	60
30	3	32,436	1,849	31,181	41,368	60
30	4,5	20,91	2,869	5,6213	41,05	60
60	1,5	328,23	0,365	117,344	21,692	120
60	2	211,872	0,566	113,686	33,084	120
60	2,5	160,16	0,749	109,083	42,891	120
60	3	129,744	0,924	103,608	51,648	120
60	4,5	83,64	1,434	82,867	72,293	120
90	1,5	738,517	0,243	178,223	21,827	180
90	2	476,711	0,378	175,753	33,581	180
90	2,5	360,36	0,5	172,608	44,028	180
90	3	291,924	0,616	168,809	53,757	180
90	4,5	188,191	0,956	153,783	79,716	180

Запропонований метод оцінки розмірів зони можливих положень дрона може бути використаний тільки для кутів $\theta_c \leq \pi/2 \approx 1,57$ (рад), тобто оцінка розмірів величин L_1 та L_2 для $V=30$ м/с при $n_y \geq 3$ некоректна.

Для подальшого розгляду розмірів зони можливих положень дрона зручно ввести прямокутну декартову систему координат з початком осей в точці положення ЛА1 в момент часу t_0 , віссю OX спрямованої уздовж вектора $V_{\text{ЛА1}}$ і віссю OZ розташованої в горизонтальній площині перпендикулярно осі OX .

Зони можливих положень дрона ЛА1 для $\Delta t=2$ сек. наведені на рис. 3.

Як слідує з розрахунків, з ростом швидкості польоту дрона ЛА1 конус його можливих положень більшою мірою збільшується по осі OX , ніж по осі OZ .

Розширення конуса по осі OZ менш помітно і визначається в першу чергу величиною n_y (см. Табл. 1).

Залежності величини радіусу розвороту ЛА1 від значення переважання для різних швидкостей руху дрона показані на рис. 4.

Важливим моментом, що впливає на визначення розмірів ЗМП є розворот вектора швидкості дрона на кут більше $\pi/2$.

Формула для розрахунку значення n_y , при якому відбувається такий розворот, згідно (1)-(2) має вигляд

$$n_y = \sqrt{1 + \left(\frac{\pi V}{2g\Delta t} \right)^2}.$$

Так, наприклад, при невеликих швидкостях польоту дрона, а саме при $V_{\text{ЛА1}} = 30$ м/с, розворот вектора швидкості на кут більше $\pi/2$ здійснюється за час дві секунди при $n_y \approx 2,6$.

При збільшенні часу перехоплення ЛА1 в два рази результати принципово не змінюються (Табл. 2). Однак, при величині $\Delta t=4$ секунди в 3,5 в 3,5 рази збільшилася кількість траєкторій з кутом розвороту вектора швидкості ЛА1 більш, ніж на $\pi/2$.

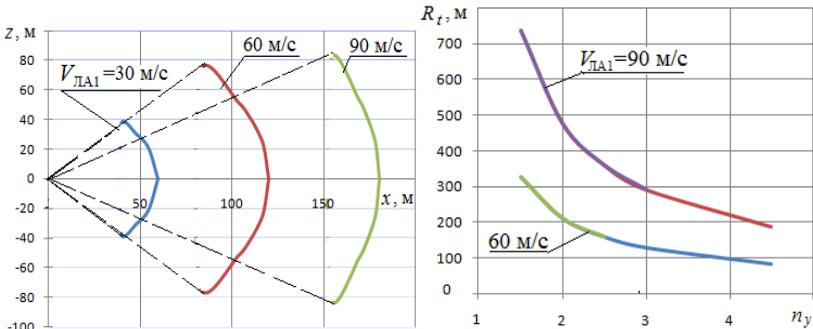

Рис. 3. Зони можливих положень дрона через час 2 секунди

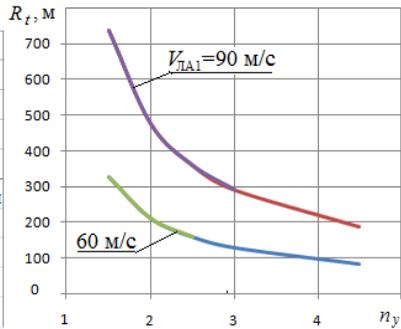

Рис. 4. Залежності величини R_t від n_y

Наведені вище розрахунки виконані тільки для горизонтальній площині. Для уточнення розмірів просторового конуса ЗМП, а саме для розрахунку радіусу розвороту в вертикальній площині формулу (1) необхідно уточнити.

Таким чином, при умові що розміри ЗМП дрона ЛА1 для вертикальної і горизонтальної площин однакові, площа сітки навіть для величини швидкості ЛА1 $V_{\text{ЛА1}} \leq 30$ м/с, при значенні $\Delta t=2$ секунди, повинна складати близько 10^3 м².

Згідно з проведеними розрахунками можна зробити наступні попередні висновки:

- доставку сітки слід здійснювати високошвидкісним ЛА2, для того щоб зменшити час Δt і, відповідно, зменшити потрібну площу сітки для захоплення ЛА1;

- навіть при невеликій величині швидкості $V_{\text{ЛА1}}=30$ м/с і значення перевантаження $n_y=4,5$ вектор швидкості дрона ЛА1 за чотири секунди здійснює розворот на 329 градусів, а при збільшенні швидкості ЛА1 до $V_{\text{ЛА1}}=90$ м/с і тієї ж величині n_y розворот дрона становить лише 110 градусів;

- з ростом перевантаження при одній і тій же величині швидкості ЛА1 значення радіусу розвороту дрона істотно зменшується, приблизно обернено пропорційно значенню n_y .

Табл. 2.

$V, \text{м/с}$	n_y	$R_t, \text{м}$	$\theta_c, \text{рад.}$	$L_1, \text{м}$	$L_2, \text{м}$	$(L_1+L_3), \text{м}$
30	1,5	82,058	1,462	81,576	73,179	120
30	2	52,9681	2,266	40,691	86,877	120
30	2,5	40,04	2,997	5,769	79,662	120
30	3	32,436	3,7	-17,174	59,952	120
30	4,5	20,91	5,739	-10,829	3,0224	120
60	1,5	328,23	0,7319	219,179	83,903	240
60	2	211,872	1,133	191,868	122,004	240
60	2,5	160,16	1,499	159,742	148,591	240
60	3	129,744	1,85	124,728	165,475	240
60	4,5	83,64	2,869	22,485	164,203	240
90	1,5	738,518	0,487	345,911	86,0196	360
90	2	476,711	0,755	326,745	129,593	360
90	2,5	360,36	0,999	303,038	165,354	360
90	3	291,925	1,233	275,446	195,232	360
90	4,5	188,192	1,913	177,284	251,332	360

Список літератури

1. Противодействие БПЛА. Защита от дронов и квадрокоптеров. <https://www.ao-avtomatika.ru/media/blog/protivodeystvie-bpla-zashchita-ot-dronov-i-kvadrokopteroev>
2. Kris Osborn. Russia Wants to Capture Enemy Drones With a Net/ The National Interest Newsletter. December 9, 2020.
3. Patent No.: US 9,085.362 B1- Counter-unmanned aerial vehicle system and method/ Kilian et al.- 2015.
4. N. F. Tupitsin et al. The special case of operative programming method of flight route// Electronic and control systems. – 2015. – №2(43). – p. 36–41.